

УКР. ПРЕС. СЛУЖБА.
Вид. Голов. Редакції.
ч. 9

БОРОТЬБА ЗА НОВИЙ ПОРЯДОК УВ АЗІЇ. x/
/Надіслане з Харбіна/

20 липня 1940 року.

Хоч інтереси України в майбутньому тісно вьязатимуться з комплексом проблем Сходу - Азія для нас, українців, все ще залишається "terra incognita"... Вона майже не узгляднена, як чинник у наших національно-політичних змаганнях. Це виявляється вже хоч би з того, що в нас майже немає літератури про Азію. Проблеми Азії майже не заторкнені й українською пропагандою, а література, що появляється в різних осередках нашої еміграції в Європі й Америці, в більшості не надається до вжитку на азійському ґрунті. Хіба ж можна дати до рук азійця першу-ліпшу нашу брошуру чи часопис, де Азія й взагалі азійство з правилами представляються як синоніми дикости, некультурности й руйнації?.. Звертаємо на це увагу не для академічної дискусії про Азію та її суть. Наші пропагандисти й політики мусять вказувати певну гнучкість і вміння представляти українську проблему не тільки з поглядів наших інтересів, але й інтересів того, кого хочемо собі приєднати. Пригадується нам один випадок, коли українці в одному з центрів Далекого Сходу запросили на національне свято представників азійських народів. Для пропаганди... І на цьому святі один "пропагандист" зо сцени "вшкварив" пісню про... татарина поганого, про віру бусурманську, про орди азійські, що плюндрували неньку-Україну. Ефект був такий, що свою пісню він кінчав при порожній салі: гості демонстративно її покинули... Це й досі ми, українці, відчуваємо Азію крізь призму національної неволи й ненависти до Москви. Але ж бо в пропаганді української справи йде не про любов до Азії, а про наше зрозуміння сучасних здвигів на азійському континенті, зокрема на його берегах Пацифіку.

Перші кроки в цьому напрямі вже зробила ООН. Вона перша розпочала пропаганду нашої справи в Азії. Треба, щоб ця акція була ще краще усистематизована й поповнена. Треба, щоб усі наші політики, пропагандисти й редактори зрозуміли повязаність української проблеми з проблемами Азії й зробили з цього відповідні висновки.

x

Боротьба за новий порядок ув Азії дагується з менту, коли Ніппон виступив на міжнародній арені, як конкурент тих держав, що вже успіли встановити тут свої впливи: Англії, Америки, Росії, Франції, і тд. Ніппон гостро відчуває перенаселення, малоземелля, брак сирівців і харчових продуктів. Ніппонська продукція залежна від імпортованих сирівців. Ніппон на своїх островах не може обійтися без імпорту найважливіших продуктів і товарів. Основний харч ніппонця - рис імпортується з Аннам, Індій і Хін; залізо, метали й руду - з Хін і Манджурії; вовна - з Австралії; дерево з Зеленого Клину; нафту - з Сахаліна; фабричні вироби - з Америки. Ніппонська продукція хоч значно розвинена, та низької якості й при всій своїй дешевості не в силі конкурувати з європейськими й американськими фабрикатами. Ринки збуту для неї мусять бути здобувані зброєю, а доступ чужим фабрикатам обмежений. Звідси пояснення ніппонського "імперіалізму"...

В боротьбі за азійський континент, Ніппон завдячує свої успіхи не тільки млітарній силі, але й умілому використанні конъюнктури в Азії й Пацифіку між державами "білої раси". І так ми бачили, що Англія дала йому свою згоду на розгром Москви в 1905 році, а Антанта "вжила його в 1914 році проти Німеччини. В наслідок цього Ніппон вигнав Москву з половини Сахаліну, Порт-Артура, Кореї й Манджурії, і захопив посідання Німеччини в Цінцао, Вейхавей, Каролінських і Маршалських островах. Англія завжди вигравала Ніппон, за що цей останній дістав назву англійського "сторожового пса". Але Ніппон на цьому зле не виходив... Тільки після світової війни, коли цей "пес" зірвався з привязу й загнався на Зелений Клин, в Манджурію й Хіни - Антанта/головно Англія/знову "привязала" його на Вашингтонській конференції, приневоливши покинути Зелений Клин, обмежитися в Манджурії і в Хінах та приняти нерівну пропорцію морських зброєнь. Це був драматичний момент ув історії Ніппону! Відомо, що деякі його державні мужі поповнили тоді самогубство через "сепуку" а інших вбили члени тайної організації за підписання цього ганебного договору. Скоро після цього Ніппон остаточно перестав грати ролю "сторожового пса" і в догідний момент знову активно виступив у Манджурії та Хінах.

В противагу цьому, Англія, Америка й Франція навязували дружні відносини з СССР. Після манджурських подій, Америка пішла з Москвою на співпрацю. Для держав, заінтересованих в Азії й Пацифіку, стало ясним, що Ніппон уже не здержиться на половині шляху до створення нового порядку в азійському континенті. Введення Мо

x/Ця стаття написана перед розвитком останніх фаз сучасної війни в Європі, але без огляду на це уявляє з себе інформативний інтерес для українського читача. Редакція УПС

кви до Союзу Народів також було зв'язане зо спробою спинити похід Ніппона в Азію. Успіхи Ніппону в Хінах згадані держави намагалися паралізувати фінансовою підтримкою уряду Чан-Кай-Ши, а Москва - хітську компартію. Під натиском ніппонської армії, гоміндан обєднався з компартією. Дальші успіхи Ніппону змусили Америку повісти торговельний договір, а Москву заінсценізувати флянговий удар під Чанкуфіном і Мононханом. Вибух нової війни в Європі вніс замішання в намічені пляни розрішення проблем Азії. Антанта відсунулася від Москви в зв'язку з німецько-советським пактом, і дещо відпружила свої відносини з Ніппоном.

Як би не склалася повоєнна кон'юнктура, в наших інтересах лежить виліміновання Москви з великої гри в Азії й Паціфіку. Осамітнена Москва не в силі протиставитися Ніппонові. Вигнання Москви з Зеленого Клину, Камчатки, Забайкалля, Монголії й східнього Сибіру відкрило б величезні ринки збуту для ніппонської продукції, і послабило б експанзію Ніппону на Паціфіку, де зосереджені інтереси багатьох держав.

х

Чи приготований Ніппон до війни з Москвою? Чи робить і ця остання необхідне в обличчі ніппонської загрози? Приготовання ведуться з обох сторін дуже великі. Але все ж залишена сам-на-сам із Ніппоном - Москва програє. Пригляньмося коротко цим приготуванням.

Ніппон заволодів Манджурією, як континентальною базою й ключем до встановлення гегемонії на азійському континенті. Тепер Ніппон не може терпіти Москви в північних водах Паціфіку/ловля риби, нафта в Сахаліні/як і в Зовнішній Монголії, Камчатці, Зеленому Клині й Забайкаллі/зо стратегічних мотивів/Доки там сидить Москва - Ніппон не почуватиметься безпечно ні в Манджурії, ні в Кореї. Через Зелений Клин, Москва зокрема врізається клином між Ніппоном і Кореєю з Манджурією. По лінії ж Владивосток-Хабаровськ-Благовіщенське, вона оточує Корею й Манджурію з півночі не тільки спільною границею, але й сіткою залізниць.

Відповідно до стратегічного положення Москви, Ніппон побудував свою сітку залізниць у Манджурії, що в основних лініях ідуть до кордонів СРСР між пристанями Сейсін і м. Чонсон для паралізації московського руху на відтинку Посет-Новокиївське й для спановання Владивостока з суші. Ці залізничні виказали вже свою користь у боях під Чанкуфіном. Залізниця ст. Мулін-Погранична паралізує московський наступ з боку оз. Ханька. Лінія ж Сейсін-Лобінські Копальні дає змогу опанувати відтінок амурських комунікацій. Сполучення від Сейсіна через Дуньхуа-Хейхо вможливує швидке перекинення військ з Кореї просто під Благовіщенськ. З манджурської пристані Аньдунь йде прямий шлях на Забайкалля по лінії Тулуңз-Мерген. З пристані Інкоу веде шлях на Монголію. По лінії Тунляо-Хайлар можливий наступ на Амурську область і Східню Сибір. Хулудао-Дайрен-Вінзіво зв'язані з магістралями через Мунден-Харбін і Мунден-Гірін-Харбін зо ст. Мунджурією на самій московській границі...

З советського боку, як заповняють москалі, теж зроблено великі підготовання. Мурманськ має бути сполучений великим північним шляхом з проливом Берінга, що кінчається вугляною базою Уелен. При устю ріки Анадир розбудовано пристань. В бухті Барона Корфа урухомлені копальні вугля для потреб фльоти. Велика Авачівська Коса Камчатки пристосована для бази фльоти, порт Петропавльське розбудовано. Населення Камчатки збільшене п'ятнадцятикратно. Нова пристань Чогаєвське сполучена з середньо-колімським шосе. Аян перетворено в базу для торпедовців, субмарин і гідропланів. Миколаєвськ на Амурі з фортецією Чниррах сполучено залізницею з Комсомольськом. Де-Кастрі уфортифіковано. Советська/быв. Імператорська/пристань служить базою підводної фльоти й сполучена з Комсомольськом/быв. Пермське/що є важнішим індустриальним центром на Зеленому Клині. Бухта Св. Ольги є базою торпедовців. Владивосток перетворено в твердиню. З моря він забезпечений підводною флотою/називають цифру 90 субмарин/120 торпедовцями й літаками. У Владивостоці є хемічні заводи, авіо-база, близькі копальні вугілля.

Велику стратегічну вагу має залізниця БАМ/Байкало-Амурська/що йде від Тайшету до Сов. Пристані, з розгалуженнями на Усть-Курск. Чикунду. З Комсомольська йде лінія до Сов. Пристані над берегом Паціфіку, а з Миколаївська до Волочаївки коло Хабаровська. БАМ сполучена північною лінією/Тамот-Нелькан-Аян/і з Амурською лінією. Крім того проведено нову залізницю Турій-Ріг-Мандзівка в Уссурійщині, та лінію Євгенівка-Св. Ольга в Приморщині.

В зв'язку з активністю Ніппону, всі заінтересовані в Азії великодержави стають гарячково укріплювати свої бази на Паціфіку й Індійському океані. Скріплено бази Гон-Конг, Сайгон, Сінгапур, а Америка/після подій у Манджурії/зачала фортифікувати о. Півней/північна частина Паціфіку/Сеаттле, Датч-Гарбор, Упалашку, і підготовляти шлях для своєї фльоти по лінії Алеутських островів, фортифікуючи також

Аляску/там створено величезну базу під назвою "Північний Сінгапур.Ці приготування зробила Америка на випадок необхідности перекинення свої збройних сил азійський континент/через Камчатку/Другий шлях для американських сил іде по лінії Гавайські Острови-Гуань-Філіпіни-Гон-Конг-Сайгон.Цей шлях дуже довгий і загорожений базами ніппонської флотії.

На випадок генерального зудару в Азії й Пацифіку виступять на арену боротьби величезні потуги,які представлятимуться більш-менш наступно.Ніппон має населення 35 мільйонів і коло 33 мільйони населення Манджурії.Він може виставити 7 мільйонову однопонаціональну,сцементовану одним духом і великими мілітарними традиціями армію.Крім того,в разі потреби,Ніппон може поставити під зброю відповідний відсоток з 33 мільйонів манджурців,20 мільйонів корейців і 5 мільйонів формозців.Москва має на Д.Сході 400.000 армію ОКДВА і 600.000 територіальних військ.Мобілізація запасу азійської частини СССР може дати 3 мільйони воїнів.Америка з 136 мільйонами населення може поставити під зброю 3 мільйони,і довести цю цифру до 9 мільйонів/Цими цифрами автор оперує теоретично,бо практично при існуючій у Сполуч.Державах Північної Америки міліційній системі організації армії,вона навряд чи змогла би виставити таку кількість армії,а коли й могла б,то тільки після дуже довгого часу розгортання своїх сил.В даним момент американська армія не перевищує 400.000.Редакція УПС/Англія диспонує в Азії 500.000 воїнів,а Франція 100.000.Нарешті залишається 3 мільйонна хінська армія,яка з уваги на свою малу бойову вартість може розглядатися як спомагаючий чинник воюючих за гегемонію в Азії й на Пацифіку сторін.

х

Ніппонська пан-азійська пропаганда найшла собі вже ґрунт у Манджурії,знаходить його за чергою в Монголії,а зокрема в Індіях.Ця зручна пропагандивна акція поволі ломить і антиніппонське наставлення хінців.Ніппон засвоїв собі не тільки технічні здобутки "білих",але й їхню "техніку експанзії",що виявляється в маскуванні власних інтересів великими ідеями й гаслами...Серед хінського народу цю проніппонську пропаганду ведуть самі хінці з видатним діячем Ван-Цін-Веем на чолі.

Свою політичною стратегією Ніппон зашаховує Англію в Індіях,а Москву серед поневолюваних нею народів -по Зелений Клин кінчаючи.В протипагу Ніппону,його конкуренти намагаються підвести національну активність хінців і корейців.Постачання воєнних матеріалів хінській армії Чан-Хай-Ши,вишколювання кадрів червоних агітаторів із корейців і хінців,організування партизанських відділів,випілення інструкторів до хінської армії ,і тд. - ось методи противників Ніппону.Найбільшу активність у цьому напрямі виявляє Москва,як найбільше безпосередньо загрожена Ніппоном.

В ніппонській політичній стратегії нас у першу чергу може цікавити питання:чи враховує вона український фактор,і коли так,то в якій мірі? До світової війни ніппонці нічого не знали про існування України та її проблеми;тому в своїй тактиці проти Москви вони узглядняли польський фактор/відома поїздка ПІ судського до Токіо в 1905 році/Тепер ніппонські чинники далеко більше ознайомлені з українськими справами,але ще не в такій мірі,щоб вони могли зайняти в їхніх плянах належне місце.До останнього моменту упадку Польщі,в Токіо продовжували бачити в ній поважний протимосковський фактор.Розгром Польщі об'єктивно посилює українські позиції в плянах Ніппону,але для використання цієї обставини потрібна плянова,передумана акція -зокрема широка й зручна пропаганда.

Ніппонські провідні кола вже виказували зацікавлення українським визвольним рухом,але з нашого боку наразі зроблено ще замало щоб це зацікавлення поглибити й надати йому реального змісту.В програмі загальних починів і заходів на першому місці стоїть українська пропаганда в Ніппоні.Ведена й плянована вона мусить бути з більших українських центрів,що мають відповідні засоби й підготованих для цієї роботи людей.Перекладати ці пропагандивні завдання на самих українців у Д.Сході неможливо,бо наша місцева еміграція заслаба й ще національно не оформлена в своїй більшості.Одинокий більший центр укр.еміграції в Харбїні справді має значні матеріальні спроможності,але намаль переважно витрачає їх на "Наталки-Полтавки" з "ковбасою та чаркою"...

х

Надзвичайно швидка експанзія Ніппону в Азії поставили під удар інтереси інших держав,в першу чергу Москви.В обличчі ніппонської небезпеки зачав також пробуджуватися націоналізм пасивних хінських багатомільйонових мас/модерний

хінський націоналізм оформив великий хінський реформатор др. Сун-Ят-Сен/З цього скористали противники Ніпону, що намагаються екзальтувати хінський націоналізм до крайнього ніппонофобства. Шукаючи проти ніппонського натиску оборони у інших заінтересованих великодержав, хінські провідники не стамилися, як їхня країна попала в цілковиту економічну залежність і визиск. Хінські маси боліше відчують тягар чужого капіталу. Цю обставину в свою чергу використовує московська пропаганда, з її комуністичними гаслами. Опинившись між ніппонським молотом і ковадлом "білих" великодержав - хінці попадали просто в московські обійми... Так повстала хінська компартія. Розгорілася внутрішня боротьба між націоналістичним урядом "гомінданом" і цією компартією. Тільки ніппонські гармати й поради "опікунів" змусили помиритися гоміндан із компартією. Але Москва не переставала вести своєї агітації. Пропорційно до сили ніппонського наступу, уряд гоміндану підпадає під вплив Москви. Ніппон відповів на це хрестовим походом проти комунізму в Азії.

Не треба й доказувати, що майже півмільярдова хінська маса-перетворена в національно свідомий та активний моноліт, емансипована на взірць самих ніппонців маючи до того невичерпальні багатства своєї величезної країни - представляла смертельну загрозу самому існуванню країни Східного Сонця. Не чекаючи, щоб цей момент справді наступив - Ніппон виступив зо зброєю. На своїй переможній зброї він несе гасло "Єдиного Бльоку" в Східній Азії, до якого повинні ввійти Хіни, Манджурія, і його провідник - Ніппон. Річ ясна, що створення такого блоку означатиме абсолютну й неподільну гегемонію Ніпону в Азії. Ніппонська пропаганда цього блоку, підперта сильною армією, поволі прихляє народи Східної Азії. Зараз разом із ніппонцями б'ються манджури, монголи й частина хінців. Ця пропаганда поволі просякає східноазійські маси. Вона намагається їх перекопати, що ніппонці bliщ народам Азії, ніж народи білої раси.

Коли ці ідеї просякнуть гущу мільйонів - тоді гегемонія країни Східного Сонця в Азії й на Паціфіку стане довершеним фактом. А це принесло б величезні зміни в світовій політиці й економіці.

х

Чи ці здвиги в Азії йдуть на лінії українських інтересів? Гадаємо, що так. Бо вони означають послаблення Москви, що завжди було, є й буде в наших інтересах. Чи зможе стати "жовта небезпека" актуальною колись для самої України? Цього не думаємо. А зрештою, навіть коли б так сталося, то волиємо протиставити в перспективах історії їй чолем тільки державна нація, ніж стрнути її в неволі наших сучасних гнобителів

Хтось скаже: протиставитися експанзії Ніпону велить нам солідарність білої раси?.. Та не забуваймо, що представники цієї "білої" раси не допустили до створення української держави не тільки за її Берестейський мир, але й для того, щоб не ослаблювати Москви, як фактора боротьби проти Ніпону. З цієї ж самої причини, ці "білі" приневолити Ніппон віддати Москві й наш Зелений Клин...

Р. Корда.

НОВА ЄВРОПА.

Відомий німецький журналіст др. Карл Меґерле - співробітник газети "Берлінер Вирзенцайтунг" і спеціаліст у питаннях міжнародної політики - примістив у згаданій газеті статтю на тему будівництва нової Європи. Висловлені Дром Меґерле думки цікаві тим, що він стоїть у тісному зв'язку з німецьким міністерством закордонних справ, і його статті мають майже офіційний характер. Нижче подаємо загальний зміст згаданої статті, підкреслюючи найбільш суттєві її тези. Редакція У.С.

Старий порядок ув Європі провалився остаточно. Дотеперішній політичний і світоглядний виразник того порядку - Франція сама вже зриває з дотеперішньою системою та намагається пристосуватися до нових форм. Розвал старого порядку у військовій і політичній площині, перекидається тепер уже й у господарську площину. В цілій Європі знаходять зрозуміння нові завдання й форми; всюди познача-

ється зворот і прилучення до нового зміненого світу. Європа відчуває, що саме т пер замикається одна й повстає друга епоха. Між побовзанням і надією, в напруже ному вичікуванні, яке місце й яку функцію призначить їм цей історичний перелім у нововпорядкованій Європі - середні й малі держави ставлять собі питання, які будуть її основи? Про територіальні зміни, що мусять наступити враз із перенесенням тягару з за ходу на північно-південну середню вісь, нині ще не можна говорити. Але деякі засади й певні вихідні точки нині помітні.

У віці модерного господарства й комунікаційних середників, передусім у ві модерної військової техніки й стратегії, кожний спостерігає, що Європа за л а, щоб могла й надалі залишатися роздрібле ною. Все промовляє за якусь європейську солідарність, за якійсь гос подарській і комунікаційно-географічній вели кий і одноставній простір. Роздріблення в малі господарс кі й комунікаційні одиниці виказалось нежиттєвим. Малі й середні держави в цій війні мали нагоду пізнати ту смертельну небезпеку, що для них означає реваліза ція великих держав. Провал демократії буде водночас і провалом надмірного політичного індиві д алізму малих народів. Господарські й військові тягарі, що в нас лідок тих усяких фікцій спадали на плечі малих народів, виказались безглуздими а в деяких випадках навіть дуже небезпечними. До того долучається й щораз зрос таєче зрозуміння, що дотеперішніх соціальних, господарських і політичних систем уже не дасться довше задержати; що необхідно перевірити й відповідно впорядкува ти внутрішні форми влади народів. Всі ці фактори спричиняються до психологічно готовості льояльно взяти участь у будуванні нової Європи. Перехід до нового оз начає для більшості держав Європи ґрунтовне, часто навіть болюче й сполучене з жертвами, зірвання зо старим. Нейтральні держави Європи були частинно добровіль ними, а частинно примусовими учасниками й гарантами версайського порядку; спів- відповідальними й виконавцями женецьких засад, і господарськими, політичними та духовними причіпками західних держав. З упадком західних держав - валиться водно час і їхній світ. Тим державам тільки рішуче й льояльне зірвання з минулим умок ливить стати вільними й корисними членами нової спільноти європейських народів. Для багатьох із них це буде означати глибоку революцію дотеперішньої думки й ч ну. Вони мусять берегтися, щоб не вливати нове вино до старих бочок та не до вірвати своїх справ старим, зужитим і нездатним рукам. Кількома промовами, розпо рядками й поверховими жєстами нічого не дасться зробити. Тут мусять сама від се бе наступити глибока зміна річей, карколомний відворот від опортунізму. Ті на роди мусять признати засаду, що це зовсім не колідує з честю малої держави, як вона дові рить свою охорону великій і могутній державі. Сучасна війна вказала, що долі континенту ніхто не може уникнути, бо вона є спі льною.

Ніхто нині вже не схоче заперечувати, що до новоупорядкування й проведу в Європі покликані Німеччина й Італія. Факти й належить сподіватися - самі європейські народи наложать на них це завдання. Коли мова про Німеччину, то вона-подібно, як і її приятель Італія-готова зробити все, щоб усім народам Європи забезпечити мир, добробут і самостійне життя. Вона нині є не тільки побідником над версайською системою, але й державою, що може дуже багато оферува Європі. Німеччина приносить Європі мир, безпеку й охорону перед простірно чужи ми впливами; перед внутрішньо-політичними забуреннями та господарським роздріб ленням з зовні. Вона усуває ревалізацію великих держав, що на ній упродовж столі ть терпіла ціла Європа, а передусім її малі народи й держави. Разом із Францією зникла й політична гра коаліцій і союзів. Англія вже нині не має ніякого впливу на долю континенту. Дальша війна подбає про те, щоб зникли не тільки англійські впливи, але й думки. Союз між Німеччиною й Італією, а дальше яснє й тривале відмежовання інтере сів між Німеччиною й Совеґами - доповнить мо жливість довершення нового порядку в Евро пі без великодержавницької ревалізації. Малі народи вже не потребуватимуть вибирати собі ту чи іншу партію, між тими партія ми лявірувати та збудувати собою по одній і другій стороні стратегічне заціна влення. Вони рівночасно можуть бути певними, що Німеччина не буде вимагати від них - як це робили західні держави по світовій війні - щоб вони робили себе гарантами перемоги та під покринкою якогось союзу народів ідентифікували себе з по-

бідником для користи якоїсь колективної безпеки. Німецька перемога - це вислід її власних національних, господарських і військових подвигів. Вона, подібно як Італія, в стані берегти новий порядок власною силою й власною силою його стабілізувати. Вона ніколи й ні від кого не буде вимагати, щоб хтось для її цілей бився і жертвував.

Німеччина дає Європі нові господарські ідеї й випробовану господарську систему. А це означає певні ринки, справедливі ціни, стабілізовану валюту та вільні від капіталістичного насильства торговельні методи. В те спільне господарство зможе кожна мала чи велика держава, багата капіталами, чи бідна, аграрна чи промислова, вступати на засадах рівноправності, бо ця система спиратиметься на засадах праці, досягнень і продукції, а не на посіданні золота й капіталу. В дійсності такий новий господарський уклад означає кінець безробіття в Європі. Розв'язку соціального питання багато держав під враженням розвалу старої світу признали в цих тижнях за основну проблему. Німеччина не має наміру накидати іншим народам свого соціального порядку чи свого світогляду. Але вона переконана, що її новоздобуті соціальні вартості мають своїм змістом міжнародне значення й є висловом ХХ століття.

З кінцем світової війни, всіх - побідників, побіджених і нейтральних - охопила хвиля песимізму. Побідники в цій війні можуть накреслити Європі вже тепер образ повний надій. Нова Європа солідарної співпраці всіх, Європа без безробіття, без господарських і валютних криз, Європа плановості й розподілу праці, якій стоять до розпорядимості наймодерніші технічні продукційні апарати та спільно переведена загально-європейська комунікаційна система. По усуненні всіх господарських і національних перешкод, ця Європа знайде свої певні основи та добробут. Для всіх європейських народів, не в останній черзі й для малих, відчиняться величезні можливості технічних, господарських і комунікаційних досягнень. В тій Європі будуть потрібні всі сили. В малих політичних і географічних округах нидіють всякі здібності. Серед великих просторів є нагода рівнож і для малого народу вповні розвивати всі свої культурні, господарські і людські здібності. Зрештою, народи розвиваються, як і поодинокі люди, до найбільшої висоти там, де вони беруть участь у великій спільній долі. Всі можливості до того будуть дані, не відбираючи за це нікому його гідності й питоменности. Чи народи Європи зроблять із того корисний ужиток - це у великій мірі залежить від них самих. У всякому випадку, молодь Європи має перед собою великі шанси. Потрібно буде всіх сил. Настане час радості творчості, великого планування й будівництва.

В статті Дра Маґерле є ще чимало неясностей, але в загальних контурах вона накреслює план будування нової Європи. Коли його думки справді відображують погляди урядових чинників, то з цього можна б зробити наступні висновки:

1/ Німеччина планує створити особливу наддержавну політико-економічну імперіальну систему на європейському континенті під своїм проводом, і включити до цієї системи народи Європи;

2/ європейські держави поступляться частиною свого суверенітету в користь цієї системи, переведуть необхідні для неї внутрішні реформи й демілітаризуються - поскільки охорона нового ладу в Європі належатиме до компетенції збройних сил Німеччини й Італії.

Нас безпосередньо може цікавити питання: яке саме місце в цій новій системі займатиме Україна? Зо згадки Дра Маґерле про бажання Німеччини устabilізувати свої відносини з Москвою вихадило б, що німецька політика не узгаднює української проблеми в перебудові Європи. Чи ця згадка Дра Маґерле про сталі розуміння з Москвою справді відповідає перспективним планам Німеччини, чи є тільки висловом сучасної кон'юнктури - відповідь на це питання дасть будучність.

ПОЛЬСЬКИЙ ВАНДАЛІЗМ.

Преса в Німеччині робить підсумки польського терору над українським православним населенням Холмщини.

До світової війни в Холмі було багато православних церков. За двадцять років панування Польщі їх майже не залишилося. Старовинний православний собор у Холмі перетворено в костел. В костел перетворено й церкву місцевої духовної православної школи. В архиєрейській хрестовій церкві поляки влаштували салю для прийнять, а на місці престолу побудували естраду для оркестри... Церкву бу Вутирського полку вони переробили на кінемат. Граф, де відбувалися також танцюльки для польських жовнірів.

У великодню суботу 1919 році поляки, під безпосереднім проволком директора польської гімназії /!!/ в Холмі Амбросевича /цей тип пізніше кермував школами цілого Варшавського округу! / висадили динамітом чудову Кишило-Методіївську церкву. Пізніше знищені були до основи церква був. Московського полку, Оболенська й Покровська церкви. В 1935 році зруйновано Св. Духовську церкву в самому центрі міста. Офіційний мотив цього вандалізму був той, що церква своїм "огидним" виглядом "псує вулицю"...

Як відомо, німецька влада тепер знову повернула собор у Холмі православному українському населенню. Щоденно в ньому відбуваються служби Божі, які збирають багато вірних. Коло собору було старовинне православне кладовище. В роки польської окупації, влада заборонила туди вступ православним. На цьому кладовищі польські вандали переводили жакливі річі! Пам'ятники й гроби розбиті, хрести знищені. В багатьох могилах сліди грабунків. Після приходу німецьких військ все це було сфотографоване. На світлинах з огляданого старовинного кладовища бачимо розкидані людські кості в обірваних священничих ризах і коло них перегнивши аркуші з Євангелії... На деревах у деяких місцях вандали на глум порозвішували засохлі руки покійників, окремі частини скелетів, і тд. Тепер все вже приведено до порядку на кладовищі, але документ польського варварства залишився.

В цілій Холмщині йшло планове й систематичне винищення православ'я, а водночас із цим безоглядна польонізація й католизація населення. Під цим оглядом, 1938-39 р.р. назавжди залишаться в пам'яті українського населення, бо саме в цій порі польський вандалізм - ніби передчуваючи, що скоро прийде для нього кінець - відтанцював свій останній осатанілий танок... Вже в перших роках польської окупації на Холмщині було замкнено або передано католикам понад 500 церков. Священиків арештовували у випадку відмовлення говорити проповіді по польськи. Вимагалася також викладати науку релігії й правити службу Богу на польській мові. Православних дітей натоміць силоміць змушували відвідувати костели. В літі 1933 р. зачалася масова руйнація церков. Впродовж двох місяців там було зруйновано 139 церков. Нищення це переводилося без всяких мотивів, найчастіше, що церква "псує своїм виглядом місцевість", або що там "знайдено"... комуністичну літературу. Безоглядно руйнувалися також церкви, що мали вартість історичних пам'ятників. Так в с. Ярославці розібрано церкву будови з перед 600 літ. В Томашеві це саме зроблене з церквами, з яких одна була збудована в 1571, а друга в 1559 р.р.

При цьому польська адміністрація раз у раз допускала актів наруги над почуттями віруючих. Наприклад, в с. Лащові поліцаї під багнетами вивели священника й вимагали, щоб він в и к и н у в Св. Дари з чаши. Після того вандали розкопали могилу одного священника й викинули кості. Коло церкви вирублено було всі дерева й влаштовано пляц для спортової гри польської молоді. Влада домоглася від населення кидати віру, палила дома й виселявала з рідних місць. Свого вершка цей терор набрав у 1939 році. Війна поклада край цьому кошмарові. З часу появи німецьких військ і адміністрації в Холмщині, населення зітхнуло свобідно. Нова влада узгляднає його культурні й релігійні вимоги й льоблять йде йому в цьому напрямі на зустріч. Нова ситуація уможливила зареєструвати й задокументувати всі ці факти польського панування, про які раніше не вільно було й згадувати під загрозою суворих кар.

Такий підсумок панування на наших західних окраїнах Польщі, що вис-тавляла себе перед світом носієм "культурної й християнської місії" на Сході Європи...

УКРАЇНСЬКА АКЦІЯ В НОВОМУ СВІТІ.

В останніх днях одержані свіжі інформації про діяльність української еміграції в Сполуч. Державах Північної Америки. Давно планоаний Націо-

нальний Конгрес відбувся у Вашингтоні, але, як і треба було передбачати, не осягнув тих завдань, які при інших обставинах були б можливі до реалізації. Сталося це тому, що ініціатори Конгресу - замість побудувати його на громадській базі національної консолідації - пішли по лінії різних "партійних коаліцій" і спекуляцій на "демократичній" кон'юктурі, бажаючи в цей спосіб самим вплинути на поверхню суспільного життя... Це одразу витворило напружену атмосферу навколо Конгресу і стало перешкодою до реалізації тих конструктивних завдань, для яких він теоретично був покликаним. Тому конгресова акція не принесла жадних практичних наслідків, хоч викликала велике зацікавлення серед українського суспільства в Новому Світі, що видно вже хоч би з того, що на Конгресі було понад 300 делегатів. Писала про Конгрес і американська преса, але тільки провінційна, бо великі щоденники, які саме й формують суспільну думку, не зайняли до нього жадного становища. На Конгресі виступало з промовама кілька десятків американських сенаторів і конгресменів, але це пояснюється тим, що наближається момент виборів, отже згадані конгресмени мали на увазі здобути собі прихильність українських виборців. По Конгресі настала тиша, бо обраний Комітет не виявляє жадної діяльності, і, як по всьому видно, самий не здає собі справи, в чому ця діяльність його мала би виявлятися. Суспільна думка сходиться на тому, що Конгрес себе не оправдав. Останні міжнародні події взагалі винамали свій вплив на суспільну думку. Цікаво відмітити, що українська соціалістична та інша інтернаціоналістична преса в Америці перестала провадити "хрестовий похід" проти українського націоналістичного руху й провокувати його перед американськими урядовими чинниками.

Після відбуття Конгресу, відбувся вже в Пітсбургу й X З'їзд ОДВУ та споріднених із нею інших Організацій. З'їзд показав, що після хвилимих труднощів, націоналістичний рух серед української еміграції в Америці знову скріпив свої позиції й стає на шлях дальшого планоминого розвитку. З'їзд перейшов ув атмосфері запалу й бажання дальшої активної діяльності. Частинно переборені й матеріальні труднощі, що дуже сильно давалися відчувати в останньому році. На підставі ухвали X З'їзду, ОДВУ офіційно перебрало на себе дальше ведення Українського Пресового Бюро в Вашингтоні та його фінансування, а також рішено надалі видавати тижневику "Україну" й місячник /на англійській мові/ "Тризуб".

Цікаво зазначати, що про X З'їзд ОДВУ писала американська преса, зокрема й великі щоденники в Нью Йорку; згадувало про з'їзд і американське радіо. Як відомо з вибухом війни, різні авантурничі й деструктивні елементи спровокували ОДВУ перед урядовими чинниками, як "німецьку агентуру". Це створило для ОДВУ поважні труднощі, включно аж до передавання справи до відомої судової комісії Даеса. Та гідна й зрівноважена постава керівників ОДВУ до цих провокацій, зокрема інтервенції Голови ОДВУ п. Проф. Грановського, вже цілком направили ситуацію. Урядові американські чинники переконалися, що ОДВУ репрезентує собою органічний і незалежний український визвольний рух та в останньому часі зачали ставитися до ОДВУ дуже прихильно - уважаючи її за найбільш впливову організацію української еміграції в Сполуч. Державах Північної Америки. Згадуючи про ці факти, наш кореспондент пише: "нічого не помогли наклепи противників, нічого не помогли всі доноси; ми працюємо й далі працюватимемо з незмінною впевненістю й запалом для української справи".

Ми щиро тішимося з успіхів українських націоналістів у Новому Світі.

НОВА БІДА...

Московська "Правда" з 10-УІІ пише:

"Шкідник блощиця-черепушка, що з'явилася в останніх часах на полях колгоспів і совгоспів, винищує засіви. В Білолуцькому районі цілком винищено 6.000 гектарів пшениці. Дуже сильно ушкоджені засіви й у Біловодському районі. Обласні й районні організації цілком забули про боротьбу зо шкідниками на полях".

Далі "Правда" спинається над загальним положенням в советському апараті пишучи: "Неакуратність, розхлябаність увійшли у нас у звичку. Але сама велика біда це те, що ми з цим злом не боремося. Ми миримося з ним, як із неминучістю, не реагуючи навіть на обурюючі випадки порушення дисципліни та обов'язків."

МАДЯРИ ЗЛІКВІДУВАЛИ "ТОРГОВЕЛЬНИЙ СОЮЗ".

Мадярська влада зліквідувала "Торговельний Союз", що мав майже у кожному селі Карпатської України селянські кооперативи. При ліквідації вірителі втратять коло 40 % капіталу!

СОВЕТСЬКИЙ ПЕРЕПИС.

Советська преса подає остаточні підсумки перепису населення в ССРСР, що був переведений 30 січня 1939 року. За тими статистичними даними населення "Української Советської Соціалістичної Республіки"/що як відомо не охоплює всієї етнографічної української території в ССРСР/становило 30.960.000 осіб, себто 13,1 % всього населення в ССРСР.

В порівнянні з переписом 1926 року бачимо, що питома вага населення Сов.України до цілого ССРСР зменшилася на 1,6%, тоді як відсоток приросту населення в Російській ССР за цей же час зріс на 1,5%.

Цікава мова цифр, що ілюструє "райське" життя українського народу під московським пануванням!

УКРАЇНЦІ У ВОЄННІЙ ЗОНІ.

Поштовий зв'язок із Францією ще не функціонує, але посередньою дорогою одержані ще не цілком перевірені інформації про положення місцевої української еміграції.

Подають, що керівні чинники Українського Народного Союзу у Франції при наступі німців на Париж залишилися на місці, виделегувавши тільки представника для необхідного зв'язку з евакуованою до Віши Французькою адміністрацією. Це невідомо, чи відновлено видання "Українського Слова" в Парижі.

Круляють чутки, що "міністер закордонних справ" уряду УНР п. Шульги евакуувався до Лондону. Інформують водночас, що редакція московського щоденника "Последнія Новості" в повному складі на чолі з проф. Нілюковим виїхала до Америки. Покинула Париж і більшість співробітників монархічної московської газети "Возрожденіе".

Одержані відомості, що й керівники Української Національної Ради в Бельгії залишилися на місцях і відновлюють свою працю. Ще невідомо про стан Укр. Громади в Люксембурзі, що знаходилася якраз в районі німецько-Французьких боїв на кордоні Франції.

ІНТЕРВ'Ю ФРАНЦУЗЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Швейцарська газета "Журналь де Женев" з дня 18 липня ц.р. подає інтерв'ю свого кореспондента з французьким міністром закордонних справ п. Бодуен-ом, зміст якого подаємо нижче:

"Ви брали участь в голосуванні Національних Зборів, яким вони знесли Конституцію з 1875. Ви належно скажете, що там не йшло про нагале й імпровізоване рішення, винесене під ударом нашої страшною поразки. Ні! Тотальна революція, яку тепер Франція починає, приготувалася впродовж 20 років непевностей, невдоволення й заворушень. Отже 20 років під брехливими формами режиму тліє у Франції революція. 6 грудня 1934, соціальні заворушення 1936 і 1937 рр. та багато інших вибухів не направляли ситуації, а тільки погіршували недовіряння й безпорядок. Війна спричинила вибух боляка.

Вже віддавна певна скількість французів, за виїмком партій, а зокрема молодь, відходила добровільно за зіпсованого публичного життя, мріючи про політичне й моральне відродження їх батьківщини. Ці аспірації сьогодні почалися у фактах. Здійснюються бажання багатьох, і наша національна революція приносить свої плоди.

Я додам, що ця революція почалася добровільно. Ми не копіємо наших переможців, ми не маємо наміру тим їм подобатися, що відкидаємо ті парламентарні формули, які й вони відкинули. Ми дамо французьке вирішення для всіх проблем, які вириваються в суспільстві й державі; рішення, які відповідають нашому характеру, нашим потребам і нашим найкращим традиціям. Повсякчасна Франція віднайдеться у завтрішній Франції. Відкинувши наші упадочні інституції, ми є вкінці вні, щоби відроджуватися й творити. І нам не прощено б, якщоб нам це діло не вдалося. Ця можливість творити нове, одушевляє людей всякого походження, які приносять нам свою співпрацю й ми їх поставимо на такі місця, де вони будуть найбільш цінними. Кар'єра є відчинена для всіх заслужених і доброї волі французів, але під умовою, що вони є рішені творити.

Світ зперед 10 травня 1940 р. остаточно похований.

Вкортці у Франції встановляться нові відносини між капіталом і працею, новий адміністративний порядок, нові методи виховання й нові життєві концепції, основані на пошані, порядку й субординації.

Наша зовнішня політика буде функцією режиму, або радше буде виконуватися на його основі. Але сьогодні вона може бути тільки вичікувочою, бо мирний трактат ще не заключився й наші відносини з Німеччиною й Італією обмежуються тільки до переговорів, продовжуваних у комісіях перемиря. Я не забуваю, що ми є переможеними й певні ініціативи нам є заборонені. Ніхто одначе не може нам відібрати нашої чести, гідности й зимної крови.

Ми тому пірвали дипломатичні звязки з Англією. Чи, властиво, вона сама їх не пірвала перша 23 червня, коли відкликала з Франції увесь персонал своєї амбасади? Потім прийшла справа в Орані, після якої слідували інші невідповідні атентати. Франція рішуче відповідатиме на кожний напад Англії, яка пірвала останню нитку, що нас вязала з нею. На майбутнє з цього боку ми є свобідні в наших рішеннях.

Сполученим Державам Північної Америки ми продовжуватимемо маніфестувати нашу традиційну приязнь, яка нічого не стратила на своїй ширості й силі.

Ви знаєте, що я є колишнім інспектором фінансів і впродовж 15 років кермував одним емісійним банком. Це означає, що я багато думав над проблемами економічними, фінансовими й монетарними. Я гадаю, що вони відіграватимуть велику роль у завтрішній Європі. Тут саме є багато до направи.

Хто говорить економія, говорить співпраця, й особливо співпраця в порядку. Різні держави взаємно себе потребують; вони себе доповнюють. Ми повинні працювати й вимінювати й з Німеччиною й з Італією, як рівнож і з Англією, коли вона виявить більше зрозуміння супроти Франції; як узагалі з усіма націями.

Ця співпраця повинна буде відбуватися в матеріяльній ділянці й бути свобідною від усякої ідеології. Вона замінить політичну формулу європейської рівноваги, яка створювала суперництво й заміщення. Зубожіла й перенаселена Європа повинна здвигнути раціональну економічну структуру й таку систему продукції й розподілу, який би їй позволив жити й навіть забезпечити її добробут.

Є можливо й мені видається - побажане, що в цьому загальному обсягу завяжуться більш інтимні звязки між країнами, які зблизила сама природа, а сформувала спільна цивілізація: звязки географічні, культурні, яку зможуть бути навіть могутніми.

Але я повторю: зовнішня політика Франції не може бути сьогодні іншою, як тільки політикою припущень. Одне є певне, а це те, що майбутніммоєї країни кермуватиме гідність, яку вона вмітиме вдержати, дисципліна, яку вона собі накинє й творча праця, яка від сьогодні є її законом!"

ПАМ'ЯТНИК "ГЕРОЯМ"

Московська советська преса сповіщає, що в с. Ляшки-Муровані, Львівської області, поставлено "пам'ятник загиблим у часі визвольного походу /! / Червоної Армії в Західну Україну молодшим командирам Голубеву, Андріянову й Павлову".

Як бачимо з прізвиськ, всі названі "герої", що йшли "визволяти" Зах. Україну - москалі. Забили їх напевно українські націоналісти. Тому й поставлено пам'ятник в "назіданіє" іншим...

СІВБА В УКРАЇНІ.

"Ізвестія" з дня 10 липня подають, що на 5-го липня в Україні передано яровий засів на 13.490.000 гект.

Водночас газета сповіщає, що в Західній Україні мусить бути зібрана врожай з 2.737.000 гект. в тому з 60.000 гект. які належать новоствореним колгоспам.

НАФТА НА ПОЛТАВЩИНІ.

ТАСС подає, що в 20-х кілометрах від Лубнів викрито пошанні джерело нафти.

"ВІДУКРАЇНІЗОВУЄТЬ"...

Московські "Ізвестія" з 18 липня подають репертуар п'єс одного міського театру, що будуть гратися в цьому зимовому сезоні.

Назви цих п'єс: "Три сестри", "Анна Кареніна", "Беспокойная старостя", "Депутат Балтікі", і тд.

В якому місті гратимуться ці п'єси? В Харкові - другій столиці "української соціалістичної республіки"...

В МИКОЛАЇВІ.

В СРСР скоро відбудеться свято "Дня Воєнно-Морського Флота". З тої нагоди провадиться відповідна пропаганда, яка має ціллю звернути увагу населення на "героїчний червоний флот".

В зв'язку з цим у Миколаїві організовано виставу на кораблебудівельнім заводі ім. Андре Марті. Серед експонатів були моделі різних кораблів.

У воєнно-морській школі в Миколаїві відбувся черговий випуск радистів, корабельних електротехніків, мотористів, і тд.

ДО ВИВОДУ МОЛДАВСЬКОЇ АССР З УКРАЇНИ.

Як відомо, використовуючи нагоду окупації Бессарабії, Москва викриває тепер із Укр. ССР територію так зв. Молдавської автономної республіки, що знаходилася в межах советської України. Цікаву мотивацію цьому рішенню дають московські "Ізвестія" з 10 липня:

- "З огляду на звільнення Бессарабії від окупації румунських бояр, і зєднання її з ССР, молдавське населення в ССР значно збільшилося й становить тепер коло двох мільйонів людей.

- "В зв'язку з цією обставиною Совнарком Молдавської АССР і Молдавський обком КП/б/У внесли до СНК ССР і ЦК ВКП/б/ пропозицію про зєднання молдавського населення Бессарабії з молдавським населенням Молдавської Автономної Республіки й про створення Союзної Молдавської Советської Соціалістичної Республіки.

- "СНК ССР і ЦК ВКП/б/ підтримали прохання молдавських організацій і рішили вийти до Верховного Совета ССР із відповідною пропозицією. -"

Очевидно - всі ці "прохання" і "пропозиції" тільки комедія! Ніхто нічого не просив і не пропонував, а просто в Кремлі рішили використати нагоду, щоб ще більше обрізати кордони советської України.

І вийшло так, що Україна не тільки не дістала новоприєднаної Бессарабії, але ще й втратить молдавську автономну республіку, яка дотепер перебувала в її границях.

Що й назвати: "москаль-чарівник"!...